

Nr 231.

Av herr **Lindblom m. fl.**, *angående den budgetmässiga behandlingen av avskrivningar av nya statliga kapitalinvesteringar, m. m.*

I en vid 1952 års riksdag väckt motion hade vi anledning att upptaga frågan om avskrivningarna på investeringsanslagen för bostadsbyggande till behandling. I sitt utlåtande över denna motion anförde statsutskottet bl. a., att därest en ändring av avskrivningsreglerna skulle göras, detta borde ske först efter närmare utredning avseende samtliga statens utlåningsfonder. Vi ansluta oss till tanken på en utredning beträffande avskrivningsreglerna. Denna bör dock avse icke blott normerna för avskrivningarna på utlåningsfonderna utan avskrivningsreglerna för statens kapitalinvesteringar över huvud taget. Den av 1948 års budgetutredning avgivna redogörelsen om bestämmelser och praxis rörande statens budget kan härvid bilda utgångspunkten.

Som riktlinjer för en sådan utredning vilja vi anföra några allmänna synpunkter på avskrivningsproblemet. Enligt vår mening är det ett viktigt krav att avskrivningspolitiken utformas på ett sådant sätt att icke rubbningar av alltför stor omfattning i balansen mellan olika budgetår inträffa. En metodik måste sökas, som åstadkommer en tillfredsställande avskrivning — för sådana investeringar, där detta är väl motiverat, i särskilt snabb takt — men som samtidigt tillgodoser kravet på en i förhållande till utvecklingen av de statliga investeringarnas omfattning så jämn balans som möjligt mellan olika budgetår. Stora på ett enda budgetår fallande totalavskrivningar strida mot en sådan princip. Detta utesluter givetvis icke att avskrivningarna temporärt kunna ökas under statsfinansiellt särskilt gynnsamma år, såvida detta med hänsyn till skattebelastningen på medborgarna kan bedömas som skäligt. I så fall böra emellertid motiven härför redovisas och en noggrann avvägning ske. Under senare år har i själva verket en kraftig skärpning av avskrivningsreglerna skett, t. ex. för vissa bostadslån och befästningsanläggningar, syftande just till totalavskrivningar finansierade under ett enda budgetår. De allmänna statsfinansiella och samhälls-ekonomiska skäl, som i en överkonjunktur kunnat åberopas för denna ordning, framstå ej med samma styrka i nuvarande läge.

Nu tillämpade avskrivningsregler framstå delvis som godtyckliga. Beträffande *statens allmänna fastighetsfond* sker avskrivning direkt med 25, 50 eller 100 procent av investeringskostnaden, beroende på vad för slag av anläggningar, (t. ex. ämbetsverk, fängelser, sjukhus, skolor, hamn- och fyranläggningar etc.) som investeringen avser. Medel härför anvisas direkt genom avskrivningsanslag på driftbudgeten. För den icke omedelbart avskrivna delen av investeringskostnaden sker avskrivning med 1,25, i vissa fall 2,5 procent av byggnadsvärdet per år, vilken senare avskrivning täckes över fondens inkomst- och utgiftsstat. Denna ordning har enligt budgetutredningen gällt sedan 1939. Den saknar enligt samma utredning bokföringsteknisk eller affärsässig motivering. En ny utredning bör söka finna principiellt hållbara linjer för dessa avskrivningar.

Avskrivningsreglerna för försvarets fastighetsfond äro i princip desamma som för allmänna fastighetsfonden. Engångsavskrivningen utgör dock 50 procent av alla byggnadskostnader utom för befästningar och berg-rum, som omedelbart avskrivnas med 100 procent. Det senare innebär en nyligen genomförd skärpning. Det berättigade i att under mera normala förhållanden bibehålla denna skärpning kan ifrågasättas. Utredningen bör emellertid upptaga detta spörsmål till behandling.

I avvaktan på resultatet av en sådan utredning böra emellertid enligt vår mening på vissa punkter provisoriska justeringar av anslagen på driftbudgeten till avskrivning av nya kapitalinvesteringar göras. Dessa anslag beröra statens utlåningsfonder och fonden för låneunderstöd och avse avskrivningarna på bostadslånen.

För statens utlåningsfonder gäller huvudregeln att lånemedel endast skola få användas för att täcka utlåning från fonderna i den mån denna fullt förräntas. Förräntningskravet har bestämts efter medelräntan för de tio senaste årens statliga upplåning mot obligationer och reverser med en löptid av tio år, dock minst 4 procent. I en reservation till statsutskottets utlåtande nr 192 till 1952 års riksdag framhölls, att denna medelränta under åren 1941/51 utgjorde endast 2,99 procent. I samma reservation hävdades det därför att en räntefot om 3,5 procent måste anses medföra full förräntning. Även om emellertid förräntningskravet i framtiden skulle sättas högre, vilket t. ex. en stigande räntenivå skulle kunna utgöra motiv för, föreligger icke heller beträffande statens utlåningsfonder, av skäl som utvecklats ovan, någon anledning att verkställa avskrivning på ett enda år av den del av investeringanslagen, som icke alls eller endast i mindre utsträckning kan förräntas, utan en sådan avskrivning bör kunna fördelas över en något längre period. Härför talar även att från statens lånefonder utgivna lån, även om de till en del eller tidvis icke äro räntebärande, dock i stor utsträckning amorteras. Den närmare undersökningen av vilket förräntningskrav som i skilda lägen kan betraktas som skäligt för medel från statens utlåningsfonder bör givetvis uppdragas åt den av oss förordade nya

utredningen. Med hänsyn till de med bostadslånen förknippade speciella omständigheterna anse vi emellertid att en provisorisk ändring av avskrivningsreglerna för lånefonden för bostadsbyggande, innebärande ett förräntningskrav av 3,5 procent, omedelbart bör göras. Anslaget för avskrivning på denna fond bör därför fastställas till kr. 59 375 000.

Den dominerande delen av avskrivningsanslagen till fonden för låneunderstöd utgöres av totalavskrivning på en gång av det för tilläggslån till viss bostadsbyggnadsverksamhet beräknade beloppet. Även övriga i statsverkspropositionen för denna fond redovisade låneanslag, utom anslagen till kollektiva tvätterier och samlingslokaler, avskrivs totalt på en gång. Med hänvisning bl. a. till de motiveringar, som ovan anförts beträffande avskrivningsreglerna för lånefonden för bostadsbyggande, föreslå vi att avskrivningen på anslaget för tilläggslån reduceras med 50 procent. Medel utlämnade från denna fond äro eller kunna i högre eller lägre grad väntas bli ränte- och amorteringsbärande, varför totalavskrivning är en överdriven åtgärd, särskilt när den sker på ett enda budgetår. Vi hänvisa även beträffande tilläggslånen för bostadsbyggande till den i motionerna I: 336 och II: 436 vid 1952 års riksdag angivna motiveringen. Beträffande fonden för låneunderstöd förtjänar enligt vår mening dessutom framhållas att den av Kungl. Maj:t föreslagna avskrivningen med driftbudgetmedel är så våldsam att fonden därigenom tillföres över 9 miljoner kronor mera än vad som behöves för att täcka de låneanspråk, som beräknas bli ställda på densamma. Vi föreslå alltså att avskrivningsanslaget för tilläggslån bestämes till kr. 67 500 000.

De av oss förordade provisoriska justeringarna i avskrivningsförfarandet innebära i stort sett att de investeringar eller delar därav i bostadslån, som enligt statsverkspropositionen skola avskrivs totalt under ett enda år, i stället avskrivs på två år. Detta torde vara det allra minsta som rimligen kan krävas, om någon utjämning mellan olika budgetår skall komma till stånd. Även en något längre avskrivningstid för sådana och liknande investeringar kan väl tänkas. Den föreslagna utredningen bör emellertid noga överväga detta problem. De av oss som provisoriska förordade avskrivningsreglerna böra tillämpas intill dess utredningens förslag föreligger, då justeringar med anledning av detsamma lätt kunna ske.

Med hänvisning till ovanstående föreslå vi därför riksdagen att besluta,

1. att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om tillsättandet av en utredning med uppgift att framlägga förslag till nya mer ändamålsenliga regler för den budgetmässiga behandlingen av avskrivningar av nya statliga kapitalinvesteringar, varvid vid utformningen av utredningens direktiv i motionen framförda synpunkter böra beaktas;

2. viss provisorisk ändring av avskrivningsanslagen och med avvikelse från Kungl. Maj:ts förslag fastställa dessa

till för lånefonden för bostadsbyggande kr. 59 375 000 och
för tilläggsån till viss bostadsbyggnadsverksamhet kr.
67 500 000.

Stockholm den 27 januari 1953.

E. A. Lindblom.

Gust. Sundelin.

Rudolf Boman.
